

Hrvatska grančica

DVOJEZIČNO GLASILO HRVATA U RUMUNJSKOJ
PUBLICAȚIE BILINGVĂ A CROAȚILOR DIN ROMÂNIA

STR. / PAG. 3

DAN DRŽAVNOSTI
R. HRVATSKE

STR. / PAG. 6-7

OLIMPIADA...

STR. / PAG. 8

JUBILEJ HRVATSKE GRANČICE

Kros "Trčimo zajedno", 2022. godina

Sljedeća emisija na hrvatskom jeziku (repriza) prikazat će se u petak 10.06.2022, u 15.30 sati. Gledajte nas!

Mjesečno Izdanje Zajedništva Hrvata u Rumunjskoj /
Ediție lunară a Uniunii Croaților din România

Godina / Anul **XXVIII**
Broj / Numărul **195**

Nakladnik / Editor
Zajedništvo Hrvata u Rumunjskoj /
Uniunea Croaților din România

Za nakladnika / Pentru editor
Giureci-Slobodan Ghera

ISSN KOD / COD ISSN **1841-9925**

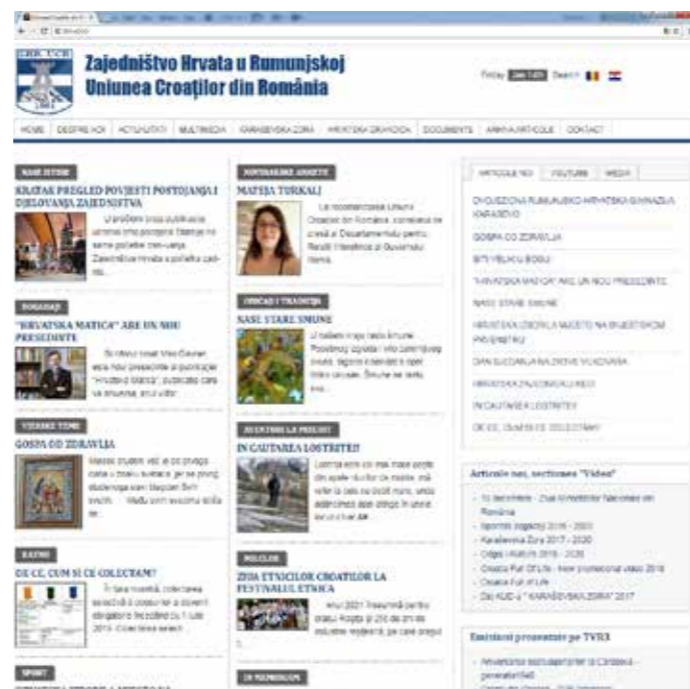
Glavni urednik / Redactor șef
Ivan Dobra

Urednici / Redactori
Lina TINCU; Daniel LUCACELA;

Vanjski suradnici / Colaboratori
Maria LAȚCHICI; Pr. Davor LUCACELA; Petru MILOȘ

Tehnoredaktor / Tehnoredactor
Zlatko Nikola URSUL

Adresa:
Zajedništvo Hrvata u Rumunjskoj
Uniunea Croaților din România
327065 Carașova 22, jud. Caraș-Severin, România
Telefon: **0040-255-232255**
Fax: **0040-255-232146**
E-mail: **zhrucr@gmail.com; hg.redactia@zhr-ucr.ro**
Web: **www.zhr-ucr.ro** Hrvatska Grančica

www.zhr-ucr.ro

Sljedeća emisija na hrvatskom jeziku (repriza) prikazat će se u četvrtak 23.06.2022, od 11.00 sati (prije podne). Svaka emisija pokušava obuhvatiti ono što je značajno u povijesti i životu hrvatske manjine na rumunjskom prostoru, naše tradicije, običaje i najvažnije događaje iz karaševske zajednice. Gledajte nas!

Svakog petka s početkom od 19:10, na frekvenciji 105,6 MHz Radio Ričice, emitira se naša emisija na hrvatskom jeziku. Slušajte nas!

U OVOM BROJU DONOSIMO / ÎN ACEST NUMĂR:

OBIJEŽEN DAN DRŽAVNOSTI R. HRVATSKE	STR. 3
KROS UTRKA TRČIMO ZAJEDNO	STR. 4-5
OLIMPIADA DE LIMBA ȘI LITERATURA CROATĂ	STR. 6-7
RIJEDAN JUBILEJ HRVATSKE GRANČICE	STR. 8
O NAŠEM GOVORU NAKON OLIMPIJADE	STR. 9
ORGUJAŠI KARAŠEVSKIH ŽUPA	STR. 10-11
SEMINARUL DIDACTICA INTERNAȚIONAL	STR. 12-13
ODRŽAN HRVATSKI SVJETSKI KONGRES	STR. 13
CRAPUL CU SOLZI DE AURI!	STR. 14
RUSALIJE I DUH PRIJATELJSTVA	STR. 15
SVETI FLORIAN	STR. 15

RUSALIJE I DUH PRIJATELJSTVA

Da li smo mi u životu doživjeli svoje Duhove, kao što su to doživjeli prvi Isusovi sljedbenici? Oni su progovarali jezikom ljubavi i vjere. Svi su se razumjeli i našli u zajedništvu vjere. Zahvatio ih je JEDAN DUH.

Na krizmi smo primili Duha Svetog, ali je čudno da smo toga malo svjesni i da smo mu se malo predali. Isus je obećao svojim sljedbenicima poslati Duha koji će ih preporučiti. Za naše spasenje, našu vječnost potrebno je ovu ljudsku narav preporučiti, oduhoviti.

Duh je ona stvarnost koja nas povezuje s dva svijeta, svijetom tijela i božanskim svijetom. Zato ga možemo više doživjeti nego li protumačiti. Čovjek je duh i tijelo. Tijelo je hram njegovog duha. Čovjeka najviše prepoznavamo po njegovoj 'duši'. Po njoj ga najviše cijenimo i ljubimo. Nitko ne bi volio da ga se cijeni i ljubi samo po tijelu.

Nismo mi religija nečega što se nekada dogodilo, nego vjerovanje da se sad sve događa. Sad se događa Isusova prisutnost u svijetu koja nas sve vodi k vlastitom uskrsnuću koje se događa po Duhu Svetom. Cijela kršćanska religioznost događa se snagom Duha. Duh stavlja Isusa u ljudsku narav, Duh ga vodi i preobražava, Duh ga jača u muci, Duh ga uskrisuje.

SVETI FLORIJAN

Blagdan svetog Florijana je 4. svibnja, a ovaj kršćanski svetac i mučenik slavi se i kao zaštitnik Poljske, austrijskog grada Linza i vatrogasaca.

Sveti Florijan živio je u trećem stoljeću poslije Krista. (250.-304.). Kada je bio mlad pridružio se rimskoj vojsci gdje je imao visok položaj ali je i otvoreno priznao svoju vjeru, što s obzirom na njegovu funkciju nije bilo dobro.

Čuvši za njegovo priznanje, rimski car šalje svog pomoćnika Aquilusa da pobije sve kršćane u području koje kontrolira Florijan, ali i da dozna zašto se Florijan ne pridržava zapovijedi. Kada se Aquilius sreo s Florijanom, pitao ga je zašto odbija progoniti kršćane, na što mu je Florijan odgovorio: "Recite caru da sam i ja kršćanin, i da sam spreman doživjeti sudbinu namijenjenu drugim kršćanima." A to je značilo mučenje i smrt. Aquilius, razočaran, nudi mu tada napredovanje u službi i povišicu ako promijeni mišljenje, ali ga Florijan odbija.

Duh je osovina našeg vjerovanja. Duh sveti je Ljubav Božja. Pa kad kažemo da je srž kršćanskog vjerovanja vjerovanje u Duha, to znači isto kao da kažemo da je ta srž vjerovanje u Vječnu i potpunu Ljubav.

Duh daje smisao svemu postojanju. Bez Duha nema istinske ljubavi i prijateljstva, nema bratstva. Duh je sjedinio prve učenike. Oni su 'progovorili' jezikom ljubavi i zajedništva. Ipak da bi mi primili Duha potrebno je imati unutarnju otvorenost. Ne može se primiti Duha i ostati isti. Tamo gdje je Duh tamo se sve mijenja.

Duh donosi novu kvalitetu življenja i osjećanja. Duh Božji stvara novo lice u ljudima i cijelom svijetu. Možda je cijeli put Isusov bio da nas pripravi za primitak Duha Božjeg? Možda smo još u preduhovskom vremenu? Svi obredi, sve molitve, cijela religioznost imaju za cilj uvesti nas u iskustvo Duha Božjeg.

Dok ne budemo uvedeni u Duh ostat ćemo 'vani', u svijetu. Sami sa svojim moćima ne možemo 'skočiti' u Boga, ali mi smo kao slike Božje obdareni mogućnošću primitka Duha. Duh je ljubav, Duh stvara zajedništvo, Duh veže prijatelje. Duh je punina i vječnost. Tko primi Duha primio je Boga i ušao u vječnost.

Dr. theol. Davor Lucacela

Uvrijeđen, Aquilius je naredio svojim vojnicima da ga bičuju dok ne promijeni mišljenje. Florijan mu pak odgovara da je zbog cara pretrpio mnogo ozljeda u bitkama, pa zašto onda ne bi patio i za svoju vjeru. Florijanova odlučnost i hrabrost iznenadila je i zaprepastila Aquilusa, koji se počeo bojati da bi Florijan mogao i druge povesti na pobunu. Također, Florijan nije poslušao naređenja cara da progoni kršćane, pa su ga osudili na smrt, i to spaljivanjem.

Dok je stajao na mjestu pripremljenom za potpaljivanje vatre, Florijan je rekao vojnicima: "Ako je zapalite, na plamenim jezicima ću vam pobjeći u nebo!" Uplašeni njegovim riječima, umjesto da ga spali, Aquilius naređuje da se Florijanu stavi kamen oko vrata i bace ga u rijeku Enns. Florijanovo tijelo kasnije je pronašla neka pobožna žena i pokopala.

I u našoj Mariji Radni, na početku Kalvarije stoji veliki kip svetog Florijana. Kako je zadnjih godina bilo dosta požara u našim krajevima, koja su uništila veliki broj livada i salaša, možda je vrijeme da više štujemo ovog sveca, zaštitnika od požara.

Maria Lațchici

CRAPUL CU SOLZI DE AUR!

La mijlocul lunii mai, luna florilor, am avut parte de o partidă de pescuit la crap reușită din toate punctele de vedere, cu vreme frumoasă, cer senin cu mult soare și mult pește.

Am făcut demersurile necesare acestei partide de pescuit la crap cu câteva zile înainte. Am pregătit momeala cu multă minuțiozitate, așa cum procedează toți pescarii adevărați: porumb la conservă amestecat cu bere și lăsat câteva zile la temperatura camerei la alterat, o momeală perfectă pentru pescuitul crapu-

lui. Celelalte momeli au fost clasice, adică mămăligă cu miere și usturoi făcută din făină de porumb și grâu, pâine proaspătă înmuiată în lapte și câteva boilesuri cu aromă de căpșuni. Am ales aroma de căpșuni deoarece este preferata peștilor la începutul verii și chiar toată vara, cel puțin pe bălțile și lacurile de aici, din Austria.

Am ajuns pe malul unui lac mai mic, un fel de baltă mai mare, într-o sâmbătă dimineață devreme, în jurul orei 7, și mi-am ales un loc frumos de pescuit, fiind primul sosit pe malul bălții. Un loc cu apă adâncă până la trei, patru metri, un loc în care, speram, voi găsi mai mulți pești flămânzi.

Prima momeală pe care am ales-o a fost un boiles cu aromă de căpșuni în ulei de kokos, iar după numai câteva minute am avut parte de primul atac. Am contrat foarte hotărât, dar în zadar, prima ratare, deși atacul a fost unul la nivelul așteptărilor. Am mai insistat vreo două ore, însă fără nici un rezultat.

Am schimbat momeala de boiles cu aromă de căpșuni și am decis să pescuiesc cu porumb al-

terat și acru înmuiat în bere, care s-a adeverit a fi o momeală perfectă. Cu această momeală am avut norocul să aduc la mal cinci crapi peste limita legal admisă de lege, din care am eliberat doi, cu toate că și ei au fost foarte frumoși. Totul nu a durat mai mult două ore. Crapii fiind mai obosiți în această perioadă a anului, i-am adus mult mai ușor la malul lacului decât în perioada vară/toamnă atunci când aceștia sunt plini de putere și foarte vioi și nu se lasă să fie aduși la mal foarte ușor. Dimpotrivă, de pe la mijlocul lunii iulie și până la sfârșitul toamnei peștii sunt foarte bătaioși la recuperare și caută fiecare slăbiciune a pescarului pentru eliberarea din cârligul care-i duce într-o lume necunoscută.

Peștii au fost foarte activi în aceea zi de pe la mijlocul lunii mai, eu ajungând acasă cu trei pești foarte frumoși, dintre care unul cu solzi de aur, un crap de 57 centimetri și o greutate de 2.800 kg, de departe cel mai frumos dintre toți.

Doi dintre pești i-am făcut cadou unui prieten, iar pe cel auriu l-am gătit împreună cu familia, bineînțeles, cu nelipsita mămăligă și mujdei de usturoi.

Petru Miloș

ZNR - UCR
2021
RECENSĂMÂNTUL
POPULAȚIEI ȘI LOCUINȚELOR
om cu om, casă cu casă

POPIS STANOVNIȘTVA
I STANOVA 2022.

**IZRAZITE SVOJ IDENTITET!
EXPRIMĂ-ȚI IDENTITATEA!**

ČUVAJMO SVOJE,
IZJASNIMO SE KAO HRVAT!

OBILJEŽEN DAN DRŽAVNOSTI R. HRVATSKE

R. Hrvatska je 30. svibnja 1990. godine uspostavila svoj prvi demokratski izabrani višestranački parlament.

Dan državnosti u Republici Hrvatskoj praznik je koji se obilježava 30. svibnja u spomen na konstituiranje prvoga demokratski izabranog višestranačkog Sabora 30. svibnja 1990. godine i na povijesnu ulogu Hrvatskoga sabora u očuvanju hrvatske državnosti tijekom mnogih stoljeća.

Unatoč tome što je formirala svoj parlament, Hrvatska se nije mogla odmah odvojiti od bivše Jugoslavije. Godinu dana kasnije Sabor je konačno dobio ovlast za proglašenje neovisnosti 25. lipnja 1991. nakon što je 93% građana glasalo za to da Hrvatska postane suverena država. Ovaj događaj drži rekord po najvećem odazivu birača u hrvatskoj povijesti i smatra se jednim od najznačajnijih hrvatskih povijesnih događaja. Dan državnosti obilježava se kao spomen prijelaza zemlje u demokratiju, a diljem Hrvatske ljudi slave odlaskom na obiteljska okupljanja, piknike i roštiljanje.

Sabornica je tog 30. svibnja bila ispunjena brojnim zastupnicima i gostima koji su nazočili konstituiranju novog Sabora, tada još Socijalističke Republike Hrvatske. Novoizabrani zastupnici za predsjednika Sabora izabrali su Žarka Domljana, a za potpredsjednike Ivicu Percana, Stjepana Sulimanca i Vladimira Šeksa. Stjepan Mesić izabran je za predsjednika Izvršnog vijeća Sabora, a Franjo Tuđman za predsjednika Predsjedništva SR Hrvatske.

Tuđman je u svom govoru tada rekao kako je konstituiranje Sabora bio "presudno važan, prvi ko-

rak na povratku hrvatskoga naroda i njegove države europskoj civilizacijskoj, političkoj, kulturnoj i gospodarskoj tradiciji". Istaknuo je i kako je kroz dugu povijest "Hrvatski državni sabor bio čuvarom suvereniteta (s izuzetkom razdoblja od 1918. do 1941.) hrvatskoga naroda u odnosu na druge nacionalne i državne zajednice".

U povodu ovogodišnjeg Dana državnosti predsjednik Vlade Republike Hrvatske Andrej Plenković uputio je čestitku. "Drage Hrvatice i Hrvati, u domovini i u svijetu, dragi sugrađani, svima od srca čestitam Dan državnosti! Ponosni na postignuća u tri desetljeća hrvatske samostalnosti i zahvalni hrvatskim braniteljima na slobodi, demokraciji i državi nastavljamo predano raditi za boljitak svih hrvatskih građana!

Zajedništvo Hrvata je u Karaševu obilježilo Dan državnosti R. Hrvatske nizom događaja, među kojima organiziranjem kros utrke „Trčimo zajedno“ i stručnim skupom namijenjenom materinskome jeziku i očuvanju materinskoga jezika. Također u Karaševu, predškolci iz skupine Sunčeve zrake raznim aktivnostima su obilježili Dan državnosti Hrvatske. Čitali su kartu Hrvatske za djecu, gdje su identificirali sličnosti i razlike između Hrvatske i Rumunjske, slušali su himnu "Naša lijepa domovina" i analizirali stihove himne, otkrili priču o peru i pogledali dokumentarac o Slavoljubu Penkali i o Peroklinici u Zagrebu, a na drvenim kriškama oslikali su dio grba hrvatske zastave. *Ivan Dobra*

KROS UTRKA TRČIMO ZAJEDNO

U povodu Dana državnosti i 30. obljetnice međunarodnog priznanja Republike Hrvatske u centru Karaševa je u nedjelju 29. svibnja dan znak za start tradicionalne rekreativne kros utrke „Trčimo zajedno“.

Velik dio mjesta je za ovu prigodu pretvoren u veliko sportsko igralište na kojemu su se u nedjelju popodne mogli vidjeti trkači svih dobnih skupina iz naših karaševskih sela. Organizator sportske manifestacije koja je stigla do svojega petoga izdanja bio je Zajedništvo Hrvata u Rumunjskoj, a kompeticija je priređena s ciljem promoviranja zdravog načina života i poticanja što većeg broja ljudi bavljenjem nekim vidom tjelesne aktivnosti. Posebice raduje činjenica što su se na startnoj liniji našli mnogi trkači mlade dobi ali i veliki broj entuziasta nešto starije dobi pa su svi oni pokazali kako se u svakoj životnoj fazi treba aktivno sportski ponašati.

Prije starta kompeticije održana je minuta šutnje za sve poginule u Domovinskom ratu, a zatim su intonirane hrvatska i rumunjska himna. Predsjednik Zajedništva Hrvata Slobodan Gera je sa otvorene scene svim natjecateljima poželio iskrenu dobrodošlicu i puno sportske sreće, a zatim je održao kratak govor u kojemu je, između ostalog, govorio o važnosti ovakvih okupljanja i o prednostima koji sport donosi zdravome životu:

„Uvjeren sam kako ste nakon dvogodišnje stanke prouzročene pandemijom nestrpljivo čekali da se svi zajedno ponovno sretnemo na ovoj našoj akciji koju svi volite i koja je meni osobno jedna od najdražih koje Zajedništvo organizira. Jučer je u sjedištu iz Karaševa održan seminar Didaktika čiji je inicijator prof. Đuređ Jankov, generalni tajnik naše organizacije, a to je bio skup namijenjen materinskome jeziku i očuvanju našega jezika u kulturalnoj

različitosti iz ovih lijepih prostora. S druge strane, a siguran sam da svi znate, sutra je Dan državnosti R. Hrvatske u spomen na konstituiranje i prvo zasjedanje demokratski izabranoga višestranačkog Hrvatskoga sabora 30. svibnja 1990. godine, tako

da su današnja sportska kompeticija i prije spomenuti seminar materinskoga jezika organizirani upravo kako bismo obilježili Dan državnosti R. Hrvatske. Ovo natjecanje je novi zamah sportskome životu naše zajednice nakon pandemije, svi sudionici su pobjednici jer ste vašim odazivom omogućili našoj zajednici da se nađe na jednom mjestu, socijalizira i dobro zabavi putem tjelesne aktivnosti i zdravoga načina života. Želim vam svima puno izdržljivosti, uspjeha i sportske sreće, želim da ponesete kući lijepe uspomene s ove sportske manifestacije i proslave Dana državnosti“, poručio je natjecateljima predsjednik Zajedništva.

Sudionici rekreativne kros utrke su bili podijeljeni u pet dobnih kategorija, odnosno kategorija ispod 12 godina, od 12 do 16 godina, iznad 16 godina

Simpozionul face parte din seminarul internațional Didactica, un seminar care a ajuns la cea de-a XXXI-a ediție care se organizează sub conducerea Casei Corpului Didactic Caraș-Severin și a început imediat după Revoluție. Este un seminar pe care-l continuăm cu drag și în cadrul căruia avem mai multe activități în diverse locuri din acest județ. Mulțumim Uniunii

Croaților pentru organizarea impecabilă. Sperăm ca în fiecare an să se poată desfășura aici, acest Simpozion, unde ne-au fost prezentate niște lucrări și prezentări deosebite. Colegii noștri desfășoară atât de multe activități despre care nu știm, iar noi le-am oferit această posibilitate în a le prezenta și promova“.

În încheierea simpozionului, președintele Uniunii Croaților, Ghera Slobodan i-a felicitat pe participanți și a propus ca la astfel de simpozioane ar fi binevenită și participarea elevilor: „V-aș propune ca atunci când se organizează un astfel de eveniment, să includem și câțiva elevi și olimpici, să simtă și să vadă ce înseamnă un simpozion, fiindcă ei sunt acei mesageri care transmit mai departe colegilor lor însemnătatea unui astfel de simpozion...“

Simpozionul s-a bucurat de aprecieri deosebite din partea participanților, arătând și de această dată că școala se străduiește să păstreze și să promoveze obiceiurile și tradițiile locului.

Lina Tincul

ODRŽAN HRVATSKI SVJETSKI KONGRES

Na Izornoj skupštini, Konvenciji, Hrvatskog svjetskog kongresa, koja je održana u subotu 14. svibnja 2022. u Zagrebu Vinko Sabljo je jednoglasno izabran za predsjednika.

Na izornoj skupštini koja je održana virtualno-stvarno sudjelovalo je pedesetak članova s pravom glasa. Vinko Sabljo, kao jedini kandidat za predsjednika, dobio je mandat na četiri godine. On se zahvalio na ukazanom povjerenju i naglasio da želi odraditi samo dio mandata tako da Izvršni odbor već sada mora povest računa o njegovu nasljedniku.

Na ovogodišnjim radovima Hrvatskog Svjetskog Kongresa izabrati su i novi članovi Izvršnog odbora ove međunarodne hrvatske organizacije. Veliko priznanje za dugogodišnju aktivnost u okviru Svjetskog Kongresa dobio je predsjednik Zajedništva Hrvata u Rumunjskoj Slobodan Gera, koji je bio izabran tajnik za nacionalne manjine.

Hrvatski svjetski kongres (HSK) je međunarodna, neprofitna, nevladina i nestranačka organizacija, koja za zadaću ima povezati sve Hrvate i

Hrvatice, hrvatske Udruge i ustanove izvan Domovine i tako stvarati bolje uvjete i interese hrvatske domovine i hrvatskog izvandomovinstva. Ciljevi Hrvatskog svjetskog kongresa su unapređenje zajedništva među Hrvatima, ostvarenje njihovih težnji, osiguranje kontinuiteta i razvoja vjerskog, duhovnog, kulturnog, društvenog i športskog naslijeđa u Hrvata.

Lina Tincul

SEMINARUL DIDACTICA INTERNAȚIONAL

La Carașova s-a desfășurat simpozionul "Învățământul în limba maternă, cadrul instituțional pentru menținerea identității etnice în contextul diversității culturale a Banatului Montan".

Uniunea Croaților din România a găzduit, sâmbătă, 28 mai 2022, cea de-a XXXI-a ediție a Seminarului Didactica Internațional, iar tema simpozionului a fost "Învățământul în limba maternă, cadrul instituțional pentru menținerea identității etnice în contextul diversității culturale a Banatului Montan".

Manifestarea s-a desfășurat sub egida Uniunii Croaților din România în colaborare cu Casa Corpului Didactic Caraș-Severin.

În sala Amfiteatru a Uniunii Croaților din România au fost prezenți, alături de cadrele didactice participante, președintele Uniunii Croaților, Slobodan Ghera, secretarul general al UCR, prof. Iancov Gheorghe, doamna Elena Blujdea, director la Casa Corpului Didactic, doamna Viorica Galben, metodist la Casa Corpului Didactic, doamna Filca Ana, inspector pentru minorități naționale și directorul Liceului Bilingv Româno-Croat din Carașova, prof. Alina Miștoiu.

Președintele UCR-ului, Ghera Giureci-Slobodan a adresat un cuvânt de salut tuturor invitaților și participanților subliniind importanța organizării unor astfel de simpozioane pentru întreg arealul județului Caraș-Severin și al Banatului Montan. La rândul lui, secretarul general al UCR, prof. Gheorghe Iancov, de altfel și inițiatorul acestui simpozion, a vorbit despre contextul istoric în cadrul căruia a început implementarea conceptelor legate de integrare și diversitate.

Sesiunea de comunicări a cadrelor didactice a debutat cu proiectul coordonat de către învățătoarele Măcean Olga și Svestac Simona-Vaselia, care au prezentat obiceiul de Paști la ucraineni precum și istoria ucrainenilor din Banat. Despre importanța limbii materne a vorbit învățătoarea Șembera Claudia, reprezentanta minorității cehe, aceasta subliniind ideea conform căreia "pierderea limbii materne ar fi un eșec atât pentru părinți cât și pentru copii". Cadrele didactice de la Liceul Bilingv Româno-Croat din Carașova, Școala Gimnazială Lupac și de la Școala Gimnazială Clocotici au vorbit despre importanța limbii materne în dezvoltarea copilului, despre activitățile extrașcolare întreprinse cu elevii de-a lungul anului școlar pentru promovarea și conservarea identității etnice, scoțând în evidență că asemenea activități au intrat în tradiția învățământului carașovean și se bucură de sprijinul permanent al Uniunii Croaților din România.

Doamna Elena Blujdea, director al Casei Corpului Didactic Caraș-Severin, a laudat organizarea impecabilă a simpozionului, precum și cadrele didactice pentru activitățile derulate în ultima perioadă.

"Astăzi s-a desfășurat la Carașova, în sediul Uniunii Croaților din România, simpozionul cu titlul "Învățământul în limba maternă, cadrul instituțional pentru menținerea identității etnice în contextul diversității culturale a Banatului Montan".

za djevojčice i žene, od 16 do 45 godine, te kategorija iznad 45 godine. Utrka je započela nešto nakon 15,00, odmah nakon što je prestala padati kiša koja je inače pljuštala cijeli dan, sa startom i ciljem ispred otvorene scene iz središta mjesta.

U dobroj kategoriji do 12 godina prvi je stigao do cilja Mario Butnaru iz Karaševa, drugi je bio Patrik Ghera iz Karaševa, a treći Luka Ghera, također iz Karaševa.

U kategoriji od 12 do 16 godine prvi je bio Leonardo Ghera iz Lupaka, Cristian Bišina iz Karaševa je bio drugi, a treći je bio Nicholas Bălan iz Karaševa.

Prvo mjesto u dobroj kategoriji iznad 16 godina za djevojčice i žene je osvojila Ankița Dobra iz Karaševa, drugo mjesto je pripalo Denisi Chedi iz Nermiđa, a treće najbolje vrijeme je imala Ivanka Dobra iz Karaševa.

U kategoriji od 16 do 45 godina najbrži je bio Luca-Mihai Filca iz Karaševa, drugi je bio Marcovici Drăgan iz Karaševa, treći je bio Cristian Bogdan Tincul iz Karaševa.

Najbrži u kategoriji iznad 45 godina bio je Marian Beul iz Jabalča, Martin Paun iz Karaševa je bio drugi, a treći je bio Ilie Birta iz Klokotiča.

Sport je ustrajnost i upornost, prijateljstvo i uživanje, poruka je koja je poslana kroz ovu manifestaciju. Poslije utrke uslijedila je ceremonija dodjele nagrada. Organizator, Departman za programe ZHR-

a zajedno s Miodragom Tinkulom su se pobrinuli da nijedan natjecatelj ne ode doma bez simbolične nagrade koja će ga podsjetiti na petu, jubiliarnu, ediciju Kros utrke iz Karaševa. Svim sudionicima su pripremljene majice, medalje, a trojici najbržih u svakoj dobroj kategoriji su dodijeljeni pehari i diplome. *Ivan Dobra*

Obavijest

Voința Lupac, nogometna momčad koja je prošle godine promovirala u 3. rumunjsku ligu, vrši upise za grupe djece i juniora rođenih između 2007.-2014. godine.

Prema rukovodstvu Voințe, klub iz Lupaka besplatno osigurava svim upisanima sudjelovanje na službenim kompeticijama i prijateljskim turnirima, kao i pripreme s licenciranim trenerima. Trećeligaš iz Lupaka također stavlja na raspolaganje juniorima svih kategorija potrebnu sportsku opremu, majice, lopte, materijale za trening. Treninzi će se odvijati u sportskoj bazi iz općine Lupak te u sportskoj dvorani za vrijeme zime.

„Dođi i ti u našu ekipu, poziv je rukovodstva lupačkog nogometnog kluba, jer zajedno ćemo biti bolji, odgovorniji i bolje ćemo promovirati nogometne talente u našoj županiji!“

AFC VOINȚA LUPAC FACE ÎNSCRIERI

pentru grupele de copii și juniori
Fete și Băieți
născuți în 2007-2014

!!NU SE PERCEP TAXE PENTRU COPII !!

• Se asigură competiții oficiale și turnee amicale la toate categoriile de vârstă!

• Teren de antrenament (baza sportivă "VOINȚA" din comuna Lupac), sală de sport pe timpul iernii!

• Echipament de antrenament și echipament oficial de joc, mingi, materiale antrenament!

• Lucrăm cu antrenori licențiați!

• Oferim un climat sanatoriu pentru dezvoltarea copilului dumneavoastră!

Sprijinul financiar este acordat de către Primăria din comuna Lupac și de către Consiliul Local din comuna Lupac.

Atunci când formăm un grup și ne antrenăm împreună, devenim mai rezistenți, amabili și activi!

Find us on

AFC VOINȚA LUPAC

+40 772 283 865

Vino și tu în echipa noastră!
Împreună promovăm talentul Carașean!
Împreună suntem mai buni!

OLIMPIADA DE LIMBA ȘI LITERATURA CROATĂ

În perioada 6-8 mai 2022, comuna Carașova a fost gazda Olimpiadei Naționale de Limbă și Literatură Croată, clasele VII-XII.

Deschiderea oficială a Olimpiadei de Limba maternă croată a avut loc vineri, 6 mai, la sediul central al Uniunii Croaților din România. În sala Amfiteatru a Uniunii Croaților au fost prezenți, alături de elevii și cadrele didactice responsabile pentru buna desfășurare a concursului, președintele Uniunii Croaților Slobodan Ghera, secretarul general al UCR, prof. Iancov Gheorghe, doamna Livia Neculai, expert la Ministerul Educației Naționale, doamna Pristavu Lavinia Carina, inspector Școlar General din Caraș-Severin, doamna Viorica Galben, metodist la Casa Corpului Didactic, dr. Maria Lațchici, lector universitar, doamna Filca Ana, inspector pentru minorități naționale și primarul comunei Carașova, domnul Bogdan Petru.

În cadrul festivității de deschiderii a manifestării, președintele Uniunii Croaților din România, Ghera Giureci-Slobodan, a transmis un călduros bun-venit tuturor participanților, iar elevilor le-a urat mult succes la faza finală a Olimpiadei.

În discursul de salut, expertul Livia Neculai a felicitat copiii prezenți la această etapă a competiției care se desfășoară pentru prima dată la Carașova și a mulțumit cadrelor didactice pentru contribuția remarcabilă avută la dezvoltarea comunității croate. "Mă simt onorată să fiu alături de dumneavoastră cu prilejul Olimpiadei de Limba și Literatură croată, etapa națională. În această localitate există o comunitate cu o viziune foarte deschisă, care susține, sprijină și încurajează învățământul în

limba maternă, cât și studiul limbii materne. Dragi elevi, vă felicit că ați ajuns până la această etapă a competiției, trebuie să fiți mândri că ați ajuns la acest nivel, un nivel de excelență și vă urez succes să obțineți note cât mai mari. Continuați să studiați limba maternă croată, care este limba părinților și a strămoșilor voștri."

„Iată că ne aflăm astăzi aici, după doi ani de pandemie, la un eveniment pe care sunt sigură că îl așteptam cu toții, și anume etapa națională a Olimpiadei de limba croată maternă. Inspectoratul Școlar Județean a reușit să organizeze această etapă a Olimpiadei cu sprijinul Ministerului Învățământului, dar mai ales cu sprijinul, atât financiar cât și administrativ, al Uniunii Croaților din România, reprezentată de domnul deputat Ghera

Marijan Duma – župa Lupak

Kantor sam Župe Lupak od 1996. godine. Od malog djeteta volio sam ići u crkvu, bio sam ministarant sve do moje šesnaeste godine. Poslije 1990. godine, tadašnji kantor Petar Lackić, pošao je raditi u Hrvatsku i njegovo radno mjesto je ostalo prazno skoro godinu dana. Ja sam u to vrijeme učio svirati orgulje u crkvi Gospe Snježne iz Ričice te u 1994. godine, nakon što sam završio vojni rok, pokojni župnik Marijan Tjinkul poslao me je u Temišvar na četverogodišnji tečaj za kantore. U međuvremenu sam službeno preuzeo kantorsko mjesto u našoj župi.

Vjernici naše župe aktivno se upliću u djelatnosti crkve. Sudjeluju svaki na svoj način pjesmom i molitvom. Crkvene pjesme pjevam zajedno s vjernicima. Uglavnom vjernici znaju sve one stare pjesme koje se pjevaju za vrijeme mise, ali, kada su svetkovine pokušavam uvesti i poneku novu pjesmu.

Prije dvije godine je moja obitelj proslavila 75 godina oda kada djeluje u sklopu crkve. Moj djed je služio kao crkvenjak, a njegove je dužnosti preuzela dalje moja mama, a 1991. godine zaposlio sam se ja kao kantor ovdje u župi. Imamo sve razloge vjerovati da ćemo uz crkvu poslovno biti vezani i dalje, jer je moj sin također orguljaš, iako ne djeluje u našoj župi.

O našoj župi žalim jedino što ima sve manje djece. Neki od njih idu na studije u Temišvar dok drugi sele u zapadne države zajedno s njihovim obiteljima. Ali s onima koji su ostali probat ćemo ići dalje. Sklopili smo jedan mali zbor koji pjeva za vrijeme velikih svetkovina ili kada nam u selo dolaze u posjet neki važni gosti i želimo se dičiti a onim što imamo i znamo.

Vjernici, mlađe i starije dobi, bili su uz mene i odobrali su me i tada kada sam svirao stare crkvene pjesme, ali i kada sam zajedno sa zborom pjevao nove pjesme. Ove stare pjesme što ih svi vjernici znaju, pjevamo ih zajedno. Ja započinem pjesmu a oni je nastave zajedno sa mnom. S druge strane, kada želimo uvesti neku novu pjesmu, najprije se sastane zbor, vježbamo tu pjesmu i poslije je pjevamo u crkvi. Vjernici u crkvi je u početku slušaju i tek nakon određenog vremena, nakon što je više puta ponovimo, počinju se i oni aktivno uključivati i pjevati uz nas.

Mladi su nekada bili više vezani uz crkvu, češće su dolazili na svete mise ili večerašnje nauke i tako su učili stare ili novije crkvene pjesme. Sada ih uče na drugi način. Ali, ipak, moraju si pronaći vrijeme i provesti ga nešto više uz nas, kantore, kako bi dobro naučili one naše stare karaševske izvorne crkvene pjesme. Te pjesme su se prenesle za uhom, nije ih nitko, sve do sada, napisao na note i zato se moraju slušati i vježbati sve dok se ne nauče onako kako treba. Jer one su dio našega blaga kojeg moramo prenijeti dolazećim generacijama.

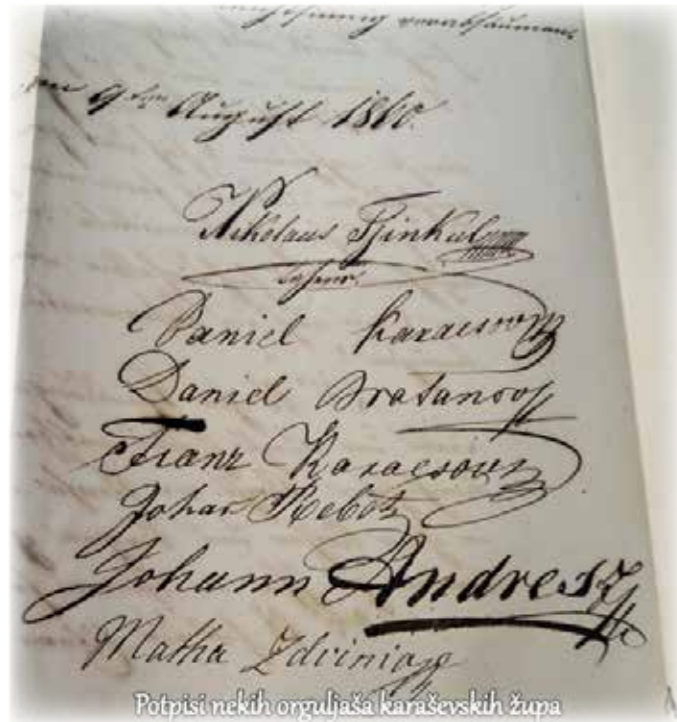
U svako doba godine, bilo da je to uskršno, božićno vrijeme ili vrijeme kroz godinu, uvijek se pjevaju stare crkvene pjesme, da se ne bi zaboravile. Ima dosta i mladih koji vole pjevati u crkvi i dobro znaju naše stare crkvene pjesme. Imamo djevojčice koje u vrijeme kroz godinu dolaze nedjeljom i pjevaju psalme. Problem je što broj mladih je u padu jer mnogi od njih rade po svijetu ili se čak tamo preseljavaju. No raduje me to što kada dolaze kući za vrijeme svetkovina, oni žele biti korisni i pitaju nas kako mogu biti od pomoći. Djeca, recimo, žele biti ministaranti za vrijeme svog boravka. A kada dolaze u Lupak kažu da su došli doma, a to me najviše raduje jer znači da su oni još uvijek povezani za ova mjesta i smatraju ga njihovim ognjištem.

Daniel Lucacela

ORGULJAŠI KARAŠEVSKIH ŽUPA

Teško je danas zamisliti katoličku katedralu ili crkvu bez orgulja.

Orgulje su aerofonski instrument, a zvuk se proizvodi strujanjem zraka kroz jednotonske cijevi. Zrak potreban za stvaranje zvuka orgulja dolazi iz jednog ili više mijehova koji pumpaju i drže zrak pod pritiskom. Svi će se glazbenici složiti da su orgulje kraljica instrumenta, jer mogu zamijeniti cijeli jedan orkestar samo jednim izvođačem, a zvukovi vibriraju čitavim prostorom.

Spona između samog glazbenog djela, orgulja i slušatelja su orguljaši. Orguljaš je u našim crkvama glazbenik koji pjeva te istodobno stvara zvukove pomoću ruku i nogu. Prilikom izvedbe orguljaš i orgulje u većini slučajeva su vjernicima nevidljivi pa je glazba u prvom planu i jedina s kojom slušatelji uspostavljaju izravni kontakt.

Čarobni zvuk orgulja dobro nam je poznat jer ga barem jednom tjedno slušamo u crkvama naših triju karaševskih župa. Tri su i orguljaši koji nam glazbeno prate svete mise kroz godinu koji će se, ovoga puta, postaviti ispred naših čitatelja da bi ispričali kako i kada su se predali čarima ovog pregrasnog instrumenta, kako osjećaju s visine pjevališta iznad crkvenog ulaza vibracije vjernika naše zajednice te kako se s njom povezuju posredstvom crkvene pjesme.

Petar Krsta - Župa Karaševo

Od 2008. godine postao sam orguljaš ovdje u crkvi. Od maloga djeteta bio sam ministrant te od tada mi se već počela svidjeti crkvena glazba. Pokojni svećenik Katić i bivši orguljaš Marka Dobra primjetili su taj moj interes te su me uputili u školu za orgulaše u Temišvar. Tamo sam studirao četiri godina kantorsku školu, nakon čega sam se vratio u Karaševo da bi završio srednju školu, a poslije sam upisao studije pedagoške glazbe na Universitetu Zapad u Temišvaru. Nakon što sam diplomirao zaposlio sam se ovdje, pa sam od tada neprekidno na klavira orgulja Karaševske župe, a to obuhvaća crkve u Karaševu, Nermiđu i Jabalču.

Orgulje u karaševskoj crkvi napravljene su 1894. godine i nalaze se i danas u dosta dobrom stanju. U Jabalču smo do sada svirali na jednom harmoniju, kojeg smo zamijenili s jednom električnom orguljom. U Nermiđu također sviram na električnoj orgulji s dva manuala.

U našoj župi vjernici još uvijek pohađaju crkve, dapače za svetkovine kada su uvijek prepune. Kod nas pjevamo svi zajedno u crkvi. Nemamo zbor, ali uvijek za Božić skupimo se nekoliko vjernika i sklopimo neke nove pjesme koje ih pjevamo odavde s poda.

Petar Moldovan – Župa Klokotič

Zaposlen sam od 1991. kao kantor u crkvi u Klokotiču i filijali Vodnik. Završio sam kantorsku školu te laičnu teologiju u Temišvaru.

Slobodan. Ne simšim onoraži să fim în mijlocul dumneavoastră, pentru că minoritatea croată a excelat în organizarea unor evenimente pentru și în sprijinul comunității, dar, mai ales, al copiilor.” – este mesajul Inspectorului Școlar General, prof. Pristavu Lavinia Carina, cu prilejul deschiderii oficiale a Olimpiadei.

Cuvânt de salut în cadrul evenimentului de deschidere a avut și lectorul universitar doctor Maria Lațchici, care, de asemenea, le-a urat elevilor mult succes, dar și inspirație, menționând că așteptările de la lucrările scrise sunt mari, căci trebuie să fie argumentate și creative. De asemenea, profesoara i-a îndemnat să se exprime, fără nicio frică, în limba maternă. “Dragi elevi, un sfat înainte de a lua creionul în mână. Puneți accent pe producție, nu pe reproducție! Puneți accent pe creativitate, dați frâu liber imaginației și inspirației, și, mai ales, scrieți cu grijă în limba maternă! Scrieți fără frică în limba pe care v-au învățat-o părinții și bunicii voștri!”

Proba de concurs a fost susținută în aceeași zi, în intervalul orar 12.00-15.00, și s-a desfășurat la Liceul Bilingv Româno-Croat din Carașova, de altfel și singurul liceu cu predare în limba croată din țara noastră. Rezultatele finale au fost afișate seara, la ora 21.00. Pe parcursul desfășurării acestei etape naționale a Olimpiadei de Limba și Literatură Croată, pe lângă proba de concurs, olimpicii și cadrele didactice au beneficiat, sâmbătă 7 mai, și de o excursie pe traseul Carașova - Clisura Dunării – Porțile de Fier – Drobeta Turnu-Severin – Băile-Herculane – Carașova.

Duminică, 8 mai, în ultima zi de competiție, pe scena deschisă a Uniunii Croaților din România s-a desfășurat festivitatea de premiere a elevilor. Festivitatea a fost deschisă de către președintele Uniunii Croaților din România, Ghera Slobodan, care

i-a felicitat pentru rezultatele obținute pe toți cei 21 de elevi din comunitatea croată, dar și pe profesorii coordonatori. În continuare au avut loc alocuțiuni din partea învățătoarei Filca Ana, inspector pentru minorități naționale și a reprezentantei Ministerului Educației Naționale, expert Livia Neculai, după care a urmat premiarea celor care au obținut rezultatele cele mai bune la această competiție. Premiile au fost oferite din partea Ministerului Educației Naționale, Inspectoratului Școlar Județean Caraș-Severin, dar și din partea Uniunii Croaților din România. De asemenea, Uniunea Croaților a premiat și cadrele didactice care i-au pregătit pe elevi.

În încheierea festivității, pe scena Uniunii au urcat ansamblul folcloric “Karaševska zora”, tânăra solistă Adelina Ifca, două fete de la gimnastică ritmică a Clubului Sportiv Școlar Reșița care au încântat publicul spectator cu prestația lor grațioasă, precum și ansamblul de copii “Bocșana” din Bocșa, aceștia susținând un program folcloric, în care au prezentat portul, cântecul și obiceiurile din Banatul de Munte.

Lina Tincul

Numele și prenumele	Clasa	Unitatea școlară	Premiul	Nota finală	Profesorul pregătitor
Filca Patricia Beatrice	VII	Școala Gimnazială Lupac	I	9.70	Lucacela G. Marian
Stănescu Gabriela Miriana	VIII	Școala Gimnazială Clocotici	I	9.80	Lucacela B. Marian
Iaguja Mario	X	Liceul Bilingv Româno-Croat Carașova	I	9.50	Miștoiu Alina
Filca Luca Mihai	XI	Liceul Bilingv Româno-Croat Carașova	I	9.50	Miștoiu Alina
Catiu Diana Maria	XII	Liceul Bilingv Româno-Croat Carașova	I	10.00	Dogariu Maria

Numele și prenumele	Clasa	Unitatea școlară	Premiul	Nota finală	Profesorul pregătitor
Stoica Alessia Petra	VII	Liceul Bilingv Româno-Croat Carașova	II	9.60	Miștoiu Alina
Ciurba Marica Angela	VIII	Școala Gimnazială Lupac	II	9.60	Lucacela G. Marian
Turcalj Mateja	X	Liceul Bilingv Româno-Croat Carașova	II	9.20	Miștoiu Alina

Numele și prenumele	Clasa	Unitatea școlară	Premiul	Nota finală	Profesorul pregătitor
Banac Bianca Giorgiana	VII	Școala Gimnazială Lupac	III	9.30	Lucacela G. Marian
Dobra Ankița Lorena	VIII	Liceul Bilingv Româno-Croat Carașova	III	9.50	Dogariu Maria
Tăran Mălița Daniela	IX	Liceul Bilingv Româno-Croat Carașova	III	9.00	Miștoiu Alina

Numele și prenumele	Clasa	Unitatea școlară	Premiul	Nota finală	Profesorul pregătitor
Măcelin Marian Mihail	VII	Școala Gimnazială Clocotici	Menjune	9.1	Lucacela B. Marian
Bunea Petronela Nicoleta	VII	Școala Gimnazială Lupac	Menjune	9.00	Lucacela G. Marian
Mita Miriana	VIII	Liceul Bilingv Româno-Croat Carașova	Menjune	9.10	Dogariu Maria
Hategan Iva Petrović	VIII	Liceul Bilingv Româno-Croat Carașova	Menjune	9.00	Dogariu Maria
Gluvac Petronela	VIII	Școala Gimnazială Lupac	Menjune	8.90	Lucacela G. Marian
Tincul Ana-Maria	X	Liceul Bilingv Româno-Croat Carașova	Menjune	8.5	Miștoiu Alina

VRIJEDAN JUBILEJ HRVATSKE GRANČICE

Sredinom prošloga mjeseca je izašao iz tiska 200. jubiliarni broj Hrvatske grančice, dvojezične publikacije Zajedništva Hrvata u Rumunjskoj, jubilej koji nas obavezuje podsjetiti se samih početaka ovoga pionirskog rada u karaševskoj zajednici i ujedno zahvaliti u ime redakcije, a i svoje, svima koji su doprinijeli da časopis preživi kroz vrijeme, unatoč nekim „praznim“ godinama, i postane ono što jest sada.

Kada je prije 28 godina, u listopadu 1994., izašao prvi broj publikacije, očekivanja prvih urednika nisu bila skromna ali nisu mogli biti sigurni da će časopis stići do 200. broja. Slično svakome pionirskome radu, uredništvo se tada suočavalo sa svakakvim poteškoćama, traženjima, borbama s papirom i tiskarom, ali Hrvatska grančica je pobijedila i danas, nakon 28 godina, publikacija je lijepa kao priča. Prvo izdanje je vidjelo svjetlost dana zahvaljujući doprinosu profesora Milje Radana, glavnog urednika izdanja do 2009. godine, te entuzijazmu urednika Milje Slovenskog, urednika Milje Todora i tehničkog urednika Mihaia T. Ioana, potonji s velikim novinarskim iskustvom.

„Imao sam teški hendikep što nisam bio poznavatelj hrvatskog jezika, a profesor Radan, suptilni poznavatelj hrvatskog književnog jezika, nije imao moju spretnost pri radu s računalom ali smo zajedno formirali ekipu koja je, na kraju, uspjela izdati prvi broj časopisa. Tiskali smo ga u Lugožu, u Europskoj zakladi Dragan, i sjećam se svjetla radosti u očima profesora Radana kada je uzeo prvi paket novina u naručje. Što se mene tiče, svježi otisak i

miris tinte uvijek me vesele i bio sam veoma sretan što naš rad može donijeti dašak sreće drugima“, rekao je prije nekoliko godina Mihai T. Ioan povodom proslave pojavljivanja 100. broja časopisa, događaj koji je tada okupio u Karaševu, u amfiteatru sjedišta Zajedništva Hrvata u Rumunjskoj, ugledne novinare i znanstvenike iz Karaš-severinske županije, među kojima Gheorghe Jurma i Marcu Mihail Deleanu.

Već u drugom broju publikacije prije spomenuti dr. Martin Slovensky obrazlaže čitateljima zašto je uredništvo izabrao upravo naslov „Hrvatska grančica“: „Budući da je stablo hrvatskoga roda raširio svoje grane diljem svijeta, hrvatska je manjina u Rumunjskoj jedna od grančica tog stabla. Želja je naša da maslinova grančica anđela Gabrijele, grančica blagovijesti, mira i radosti, koja je navjestila Kraljicu Hrvata, Blaženu Djevicu Mariju, navijesti preko ovog glasila radost naše pisane riječi karaševskoj zajednici“.

Prva izdanja publikacije sadržavala su, među ostalim, informativne tekstove o jeziku, povijesti i kulturi hrvatske manjine u Rumunjskoj. S vremenom su za Hrvatsku grančicu pisali mnogi urednici od kojih svaki ima zaslugu što je osigurao kontinuitet izlaženja publikacije do danas. Trenutno redakcija djeluje u zgradi Zajedništva Hrvata u Rumunjskoj sa sjedištem u Karaševu, a uredničku skupinu čine Lina Tincul, Daniel Lucacela, Ivan Dobra i Zlatko Ursul, te tri suradnika, Maria Lațchici, Davor Lucacela i Petar Miloș. Glavni urednik izdanja do 2009. godine bio je profesor Milja Radan, Slobodan Ghera vodio je časopis do 2012., kada je izabran u rumunjski parlament kao zastupnik hrvatske manjine, a od 2012. glavni urednik časopisa je Ivan Dobra.

Obaveza današnjeg uredništva je da časopis u budućnosti doživi još mnogo jubileja, da bude bolji, aktuelniji, raznovrsniji i bogatiji. Naša publikacija je prvenstveno namijenjena svim stanovnicima koji žive u karaševskoj zajednici te Hrvatima iz drgih mjesta u Rumunjskoj, prije svega onima iz Rekaša, Keče i Tirola. Svim tim našim čitateljima zahvaljujemo na vjernosti, vrijednim sugestijama i objektivnim komentarima i uvjeravamo ih da će Hrvatska grančica uvijek ostati s njima kao lijepi glasnik jezika, kulture, tradicije, običaja i svih elemenata koji definiraju njihov identitet.

Ivan Dobra

O NAŠEM GOVORU NAKON OLIMPIJADE

Početak mjeseca svibnja u Karaševu je održana državna Olimpijada hrvatskoga jezika.

Izvršno organizirana zahvaljujući svima koji su se brinuli da sve protekne u najboljem redu, počevši od ZHR-a, njezinog predsjednika Slobodana Gere, županijskog inspektorata preko naše inspektorice gđe Ane Filke te ravnateljice dvojezične gimnazije iz Karaševa, državna razina Olimpijade hrvatskog jezika po prvi put održana u Karaševu.

A u vezi s olimpijadom, svi nastavnici i profesori hrvatskog jezika raspravljali smo o budućnosti materinskog jezika, našeg govora, a i o budućnosti naših mjesta. Ako gledamo na broj učenika koji su sudjelovali na olimpijadi moramo reći da smo zabrinuti. Malen je to broj u odnosu na broj od prije desetak godina, kada bi cijeli autobus učenika putovao u neki udaljeni grad naše zemlje na olimpijadu. Ali, vremena su se promijenila, puno je obitelji odselilo i broj se učenika drastično smanjio dovodeći u pitanje opstanak škola i samih naših mjesta.

A gledajući na sadašnje stanje u našim mjestima, prema broju stanovnika, moglo bi se reći da je zabrinjavajuće. Sve manje ljudi u našim mjestima, sve manje mladih, što znači sve manje onih koji govore našim materinskim jezikom. Da, obzirom na općenito stanje u svijetu, možemo reći, pa dobro, događa se to i drugim manjinama, ništa novo. Pa ipak, zašto se to događa i nama?

Kako to, nakon toliko stotina godina, kako to da sada, kada imamo sva moguća prava, između ostalog i školovanje na materinskom jezikom, naš stari jezik polako se gubi. Jer nažalost, i među onima koji su ostali u našim mjestima, pogotovo među učenicima, javlja se sklonost govorenja većinskim, rumunjskim jezikom.

Tako da osjećamo potrebu ponoviti pitanje koje smo već postavili prije par mjeseci. Što je ostalo od onog divnog govora o kojemu je veliki filolog Emil Petrovici pisao davne 1935. godine u knjizi Graiul carasovenilor?

Zašto tako ubrzano gubimo jedan od glavnih elemenata našeg identiteta, naš jezik, naš govor? A veliki su pjesnici svijeta uvijek u stihovima pjevali o ljepoti materinskog jezika. Jer moramo znati da nijedan jezik nije važniji od drugog, iako će neki reći da je dobro znati engleski, njemački, francuski. Da, sve to stoji. Ali imajmo na umu da govorenjem materinskog jezika bogatiji smo, lakše učimo druge jezike. A materinski nam je jezik veza s našim precima, djedovima, pradjedovima, koji su ga prenijeli nama. A naša je dužnost da ga onda prenesemo budućim naraštajima.

Jer, ne može ljepotu našeg rodnog kraja, naših sela, naše nošnje, svega onoga što čini nas kao zajednicu, nijedan drugi jezik bolje opisati i opjevati od našeg materinskog govora. Stoga se ova olimpijada upisuje u još jednu od konkretnih akcija koje skreću pozornost na važnost materinskog jezika, našeg govora. Jer evo, došlo je i vrijeme da se na materinskom jeziku mladi natječu u poznavanju istoga. Tako da svim učenicima koji su sudjelovali na ovogodišnjoj olimpijadi čestitamo na znanju, a ponajprije na govorenju materinskog jezika, jer bez govorenja ne bi bilo ni znanja. Oni su uzor svima koji pomalo zaboravljaju materinski jezik.

Imajmo na umu da je upravo ovaj naš materinski jezik onaj na kojem smo izgovorili prve riječi, na kojem smo kršteni u crkvi, na kojem smo se prvi put ispovijedali i na kojem smo pjevali marijanske pjesme na hodočašćima u Mariju Radnu i Čiklovu. Stoga volimo, njegujemo i govorimo našim materinskim jezikom!

Maria Lațchici